

Nr 228.

Av herr Åkerberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet.

Kungl. Maj:ts proposition nr 133 ang. omorganisation av gymnastiska centralinstitutet behandlar uti kap. V: Utbildningen vid det omorganiserade gymnastiska centralinstitutet, bl. a. även frågan om utbildningstidens längd. Kungl. Maj:t har därvid — med frångående av det förslag, som i denna punkt avgivits av 1927 års gymnastiksakkunniga — föreslagit att utbildningstiden för gymnastiklärare skulle bliva endast 2 obligatoriska år med möjlighet att frivilligt genomgå ett tredje år. Med anledning härav få undertecknade vördsamt anföra följande:

Med påpekande av att den svenska gymnastiklärarekåren redan med nuvarande utbildning visat sig kunna uträtta ett synnerligen gott arbete föreslår departementschefen bibehållande av 2-årig utbildningstid. Det måste då påpekas, att hela manliga gymnastiklärarekåren så när som på några få undantag f. n. genomgått en 3-årig utbildning, varför resultatet av denna utbildning icke alls kan tagas som motiv för en 2-årig utbildningstid. Därtill kommer, att 3-årig utbildning f. n. är fastställd som kompetens för erhållande av gymnastiklärarebefattning vid folkskoleseminarium, varför propositionens förslag åtminstone för denna gymnastiklärarekategori skulle utgöra en bestämd försämring av nu gällande utbildning. Men under det att de äldre gymnastiklärarnas kompetens kunde koncentreras på gymnastik- och fäktundervisning måste gymnastiklärarna — med de krav som nu ställas på dem — behärska förutom gymnastik och fäktning även fri idrott, simning och livräddning, skidlöpning, friluftss lekar, lägerliv, scoutverksamhet, orienteringsövningar och friluftsliv. Dessutom tillkomma de vanskliga organisatoriska uppgifter, som genom idrottsdagarnas införande tillkommit för gymnastiklärarna som ett fullständigt nytt¹ moment. Detta gäller i huvudsak även de kvinnliga gymnastiklärarna.

Härtill kommer dessutom som av 1927 års gymnastiksakkunniga framhållits, att beträffande den sjukgymnastiska kompetensen avsevärt ökade krav ställts på gymnastiklärarna genom de undervisningsplaner, som av Kungl. Maj:t fastställdes den 29. 6. 1928. På undervisningsplanen för gymnastik med lek och idrott är nämligen upptaget även särskild hållningsrättande gymnastik och sjukgymnastik. Kungl. Maj:t har visserligen beträffande detta förhållande påpekat, att undervisningsplanen i denna detalj ännu ej erhållit giltighet, men Kungl. Maj:t har dock i årets statsverksproposition avgivit förslag om att redan för budgetåret 1931—32 anställa försök med denna undervisning. Såvitt vi kunna finna äro dock dessa försök främst avsedda att visa den blivande *omfattningen* av denna undervisning. Ämnet som sådant

är dock av Kungl. Maj:t redan medtaget på den fastställda undervisningsplanen, varför det synes oss nödvändigt, att man vid den nyorganisation, som nu planeras för gymnastiklärareutbildningen, tar hänsyn till denna fastställda undervisningsplan, även om densamma på grund av vissa försök ang. undervisningens i fråga omfattning ännu ej trätt i kraft. I och med att ämnet upptagits på undervisningsplanen bör påpekas, att denna undervisning med sin individuella behandling av de deltagande elevernas hållningsfel kräver en synnerligen grundlig utbildning av läraren, om resultatet av undervisningen skall bli det väntade.

Lägger man härtill det stora ansvar, som i andra avseenden påvilar gymnastiklärarna, och vilket av skolöverstyrelsen angivits så: »Gymnastikläraren bär i stor utsträckning ansvaret för den yttre disciplinen och lärjungarnas allmänna uppträdande inom en skola», så inses lätt, vilka krav som verkligen ställas på en gymnastiklärare, och att det måste anses så gott som omöjligt att under en blott 2-årig utbildningstid dels bibringa honom alla teoretiska och praktiska insikter i så många olika ämnen och dels skänka honom sådan mognad och sådana allmänna kvalifikationer, att han kan med auktoritet uppehålla den ledareställning, han måste inta på sitt område inom skolans verksamhet.

Enligt propositionen skall tillfälle till komplettering genom fortsatta studier under ett 3:e år för erhållande av fullständig gymnastikdirektörsutbildning beredas elev vid institutet, som redan avlagt vederbörlig gymnastiklärare-resp. sjukgymnastexamen. De härför erforderliga lärarekrafterna äro enligt propositionen redan beräknade för den frivilliga genomgången av det 3:e året, varför detta års förändring från frivilligt till obligatoriskt för gymnastiklärareeleverna icke kommer att medföra några extra kostnader för statsverket.

Inom flertalet kulturellt högt stående länder har de senare årens snabba utveckling på området lett till mer eller mindre fullständig nyorientering och omläggning av gymnastiklärareutbildningen. Från det att dessa lärare tidigare erhållit en väsentligt kortare utbildning har flertalet av dessa länder funnit att — om dessa lärare skola kunna fylla de stora krav, som numera ställas på dem och deras arbete — deras utbildning måste väsentligt fördjupas. Sålunda har en hel rad länder infört en 3-årig utbildningstid för dessa lärare, men det oaktat funnit, att denna 3-åriga utbildningstid icke lämnade fullt tillfredsställande resultat, varför den allmänna tendensen nu synes vara att få den 3-åriga utbildningstiden utsträckt till 4 år. Bland länder, som så nyorganiserat denna lärareutbildning på senare år, märkas sålunda Finland (3 år), England (3 år), Tyskland (3 år), Italien (3 år), Polen (4 år), Ungern (4 år), Rumänien (4 år).

Under senaste decennierna av 1800-talet var Sverige föregångslandet på detta område. Under 20 år — fyllda av livligaste utveckling utomlands — har genom G. C. I:s ständigt uppskjutna omorganisation utvecklingen i Sverige hämmats. Under dessa förhållanden anse vi att Kungl. Maj:ts förslag om 2-årig utbildningstid för gymnastiklärare icke möjliggör en sådan utbild-

ning, som erfordras för att gymnastiklärarna skola fylla de krav, som f. n. måste ställas på dem.

Det av Kungl. Maj:t här framlagda förslaget rymmer f. ö. inom sig så stora fördelar för en framgångsrik utveckling av institutet, att det är att beklaga, att en av detta förslags största vinster för gymnastiklärareutbildningen icke utnyttjats genom förslaget om att 3:e årets utbildning blott skulle vara frivillig. Hela undervisningen är anordnad på ett utmärkt sätt med den föreslagna linjedelningens koncentration av arbetet på olika linjer och innebär en möjlighet att — utan extra kostnader för statsverket — genom införande av bestämmelsen att det 3:e året skall vara obligatoriskt för gymnastiklärare men frivilligt för sjukgymnaster skapa garantier för, att vårt land skulle få en väl kvalificerad gymnastiklärarekår att handhava de viktiga uppgifter, som i nuvarande skolororganisation åligga densamma. Det 3:e årets utbildning avser visserligen i första hand sjukgymnastisk utbildning men är därjämte avsett för att åstadkomma den fördjupade utbildning på det friskgymnastiska området, som icke kan medhinnas på de 2 första utbildningsåren. Detta tredje års utbildning avsågs ju av 1927 års gymnastiksakkunniga för att bl. a. skänka eleverna en mera högskolebetonad utbildning med självständigt fördjupat studium av friskgymnastikens olika problem.

Med stöd av ovanstående få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte — med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 133, kap. V A. beträffande utbildningstidens längd — besluta, att som villkor för behörighet att söka gymnastiklärarebefattning vid samtliga läroanstalter i riket måtte fastställas 3-årig utbildning.

Stockholm den 11 mars 1931.

Harald Åkerberg.

Ivar Vennerström.

Ad. Lindgren.

Rickard Lindström.

Arvid Thelin.

Gustaf Tamm.

